

Sibeliuksen Akatemian Kuopion osaston ja Kuhmon kamarimusiikin osaamiskeskuksen Virtuosin yhteinen aluekehityshanke 2001–2003. Yhteenveto hankkeen toiminnasta.

Opetusministeriön korkeakoulujen alueellisen kehittämisen ohjelmaan 2001–2003 kuuluvilla hankkeilla on ollut päämääränä tukea alueiden elinkeinorakenteen ja työllisyyden kehitystä sekä vahvistaa tutkimus- ja kehitystyötä ja alueellisia verkostorakenteita. Yksi näistä hankkeista oli Sibeliuksen Akatemian ja Virtuosin yhteinen aluekehityshanke 2001–2003. Hankkeen lopputuloksia käsiteltiin päätösseminaarissa Helsingissä 17.11.2003. Tämä yhteenveto on osa laajempaa loppuraporttia, joka on saatavilla osoitteessa:

<URL:<http://www.siba.fi/aluekehityshanke/loppuraportti.pdf>>.

Tavoitteet

Aluekehityshanke käynnistettiin opetusministeriön, Sibeliuksen Akatemian ja Kuhmon kamarimusiikin osaamiskeskus Virtuosin edustajien yhteisten neuvottelujen pohjalta. Sen tavoite oli ”Kuhmon osaamiskeskuksen ja Sibeliuksen Akatemian Kuopion yksikön yhteistyön kehittäminen erityisesti MOVE-hankkeen avulla”. Aluekehityshankkeen tavoitteena oli edistää musiikin verkko-opetusta, sitä palvelevan verkkoaudion tutkimusta ja sen välitöntä käytäntöön soveltamista sekä verkottuneiden oppimisympäristöjen tuottamista. Verkko-opetuksen kehitystyön tuloksien avulla on mahdollista tuottaa musiikinopiskelun mahdollisuuksia entistä tasa-arvoisemmin ja samalla rikastuttaa opintosisältöjä. Keskeiseksi toimintatavaksi määriteltiin alaan liittyvä tutkimus ja koulutus.

Aluekehityshankkeen tavoitteet soveltuivat hyvin molempien osapuolien toimintaan. Virtuosi on nimennyt verkkoviestinnän yhdeksi toimintalinjaksi. Sen tavoitteena on ollut alueellinen ja valtakunnallinen verkostoituminen sekä sähköisten musiikkiopistopalvelujen, verkkolähetystoiminnan ja musiikin verkkojulkaisualustan kehittäminen. Aluekehityshankkeen tavoitteet määrittyivät näiden sitoumusten pohjalta. Sibeliuksen Akatemia on puolestaan musiikin virtuaaliyliopistohankkeen MOVE:n koordinaattori, joten MOVE:n kanssa tehty yhteistyö tuki Sibeliuksen Akatemian hallinnoiman hankkeen toimintaa. Lisäksi aluekehityshanke vahvisti yliopiston alueellisen kehittämisen velvoitteeseen perustuvaa työtä, ja se sopi myös Sibeliuksen Akatemian valtakunnallisiin tehtäviin musiikin ja nuorisokoulutuksen aloilla.

Toimenpiteet

Hankesuunnitelman mukaan tehtävään palkattiin Sibelius-Akatemian Kuopion osastolle erikoissuunnittelija 1.5.2001–31.12.2003 väliselle ajalle. Hankkeen toteutusta varten rakennettiin MOVE:n tuella molemmille paikkakunnille opetus- ja tutkimustyön vaatima infrastruktuuri. Hankkeen myötä suunniteltiin ja toteutettiin MOVE:n pilottirakennemallin mukainen laaja tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön koulutus, joka kohdistui musiikinopetuksen kaikkiin tasoihin Kuhmossa ja Kuopiossa. Koulutusta ja sisältötuotantoa varten luotiin musiikkipedagogisten tuotteiden ja palvelujen innovaatioita. Koulutusmalleja siirrettiin toteutettavaksi valtakunnallisissa koulutuksissa.

Kehitys- ja tutkimustyössä toteutettiin hankkeessa omaksuttua kolmiportaista toteutusmallia: Ensimmäisessä vaiheessa (1) kerätään pitkän aikavälin empiiristä tietoa, sen jälkeen (2) tietoa analysoimalla luodaan rakennemalli. Tässä mallissa sen osasia testataan, ja (3) rakentuvasta systeemistä haetaan toimintateorian perusta. Näillä toimenpiteillä pyrittiin paitsi alueelliseen myös valtakunnalliseen vaikuttavuuteen. Hankkeessa keskityttiin erityisesti tosiaikaisten ratkaisujen kehittämiseen. Sen luomia hyviä käytänteitä liitettiin kansallisen virtuaaliyliopiston kehitys- ja tutkimustyöhön sekä sen koulutustarjontaan.

Aluekehityshankkeen toiminnan kannalta on ollut hedelmällistä, että Sibelius-Akatemian verkkopedagogiikan asiantuntija ja Virtuosin teknisen kehitystyön ja tutkimuksen asiantuntija ovat voineet työskennellä tiiviissä yhteistyössä. Tällainen kokonaisvaltainen työtapana on musiikkiteknologian saralla harvinaista.

Kehitys- ja tutkimustyön kannalta on tärkeää toimia alan huippuosaajien yhteisössä. Aluekehityshanke hakeutuikin aktiivisesti yhteistyöhön johtavien kansainvälisten toimijoiden kanssa tavoitteena kehitys- ja tutkimusympäristön muovaaminen.

Tulokset

Aluekehityshankkeen toteutuksen kannalta oli tärkeää, että kehitystyötä tehtiin suurten asutuskeskusten ulkopuolella. Aluekehitysnäkökulmaa onkin eri yhteyksissä nostettu näkyvästi esiin osaksi tietoyhteiskuntakeskustelua.

Sekä Kuhmoon että Kuopioon rakennettiin verkko-opetuksen kehitys- ja tutkimustyön vaatimaa infrastruktuuria ja toimintaympäristöjä, jotka pitävät sisällään tietoliikenne ratkaisuja sekä etäopetuslaitteistoja. Ratkaisut ovat kohentaneet ja luoneet aivan uusia videoneuvottelun, verkkolähetyksen ja ISDN-telematiikan käyttömahdollisuuksia. Kertynyttä kokemusta on voitu käyttää mm. Suomen virtuaaliyliopiston palveluhankkeiden määrittelyraportissa.

Koulutustyö on kohentanut opetushenkilöstön tieto- ja viestintätekniisiä taitoja molemmilla paikkakunnilla. Samalla se on luonut uusia kestäviä käytänteitä opetustyöhön. Näitä on viety edelleen Suomen musiikkioppilaitosten liiton sekä TieVie-virtuaaliyliopistohankkeiden järjestämissä koulutuksissa. Eri asteiden oppilaitoksissa toteutettu tietoverkkoja hyödyntävä opetus on tarjonnut sellaisia teoria- ja instrumenttiopintomahdollisuuksia, joihin opiskelijoilla ei muuten olisi ollut pääsyä. Näitä kursseja, kuten Kuopion musiikkilukion musiikkiteknologian kurssit, on siirtynyt oppilaitosten pysyvään opetustarjontaan.

Musiikin etäopetusta varten tehty kehitystyö on ollut hankkeen keskeistä antia. Se on luonut uudenlaisia oppimisympäristöjä ja opetukseen liittyvää materiaalia. Tutkimus ja raportointi ovat siirtäneet hankkeen tuloksia alueelliseen, valtakunnalliseen ja kansainväliseen levitykseen.

Alueellinen yhteistyö saanee jatkuvuutta esimerkiksi Kuopion yliopiston sisältötuotannon palvelukeskuksen OppiSavon kanssa käydyistä neuvotteluista. Kansallista vaikuttavuutta on saavutettu parhaiten musiikin virtuaaliyliopistohankkeen MOVEn kanssa tehdystä yhteistyöstä.

Yhdessä ulkomaisten huippuosaajien kanssa on kehitetty ratkaisuja musiikin etäopetuksen eri tilanteisiin. Kanadalainen MusicGrid-hanke on ollut partnerina erityisesti mestariluokkaopetuksen kehitystyössä. Kiinnostavia ovat avaukset – etenkin tulevaisuudessa – myös Manhattan School of Musicin ja the New World Symphonyn suuntaan. Pitkäjänteinen pedagoginen yhteistyö on toteutunut parhaiten Georgia Institute of Technologyn kanssa. Vireillä on useita kansainvälisiä hankeaihioita.

Hankesuunnitelmassa ensimmäisenä mainittu Kuhmon osaamiskeskuksen ja Sibelius-Akatemian yhteistyö ei jatku. Sibelius-Akatemian johto päätyi keskinäisessä tapaamisessaan 15.10.2002 ratkaisuun, jonka mukaisesti se ”ei ole halukas meneillään olevan hankkeen kaltaisen yhteistyön jatkamiseen hankekauden jälkeen nykyisissä puitteissa”.

Kolmivuotinen hanke on käynnistänyt joukon toimintoja, joiden jatkuminen on syytä turvata. Verkostoitunut toimintatapa on tuottanut tuloksia, jotka luotaavat syvemmälle kuin yksittäinen

toimija olisi koskaan pystynyt. Toimintakulttuurin aikaansaaminen on vaatinut ponnisteluja, mutta kiistattomat tulokset ovat olleet vaivan arvoisia.